

Yago García Zamora

LA PRIMERA COPA
UN VIATGE A LES ENTRANYES
D'ALCOHÒLICS ANÒNIMS

arallibres

NOTA PER AL LECTOR

Les històries que apareixen en aquest llibre són reals i poden escoltar-se als grups d'Alcohòlics Anònims de Barcelona. Els noms dels protagonistes han estat modificats per protegir-ne l'anonimat.

EUCARISTIA I MOST

—Els que no sou alcohòlics no ho podeu entendre.

Emparat per l'església de Santa Maria de Sants, té la plaça als peus. Aquí dalt, el Francisco està a la vista de qualsevol, però ningú repara en ell. Coloms i cotorres argentines es disputen les ombres que els plataners dibuixen a terra fins que els nens d'una escola propera prenen la plaça a l'hora del pati.

—Els matins d'hivern, quan estàvem en actiu, no sabíem si el sol pujava o baixava. Jo em sobresaltava cada nit pensant que hi havia algú sota el meu llit, on no cap ni un pal de fregar. Un canvia quan deixa de beure. Abans em volia morir, ara vull arribar als noranta anys.

El Francisco és infermer jubilat i germà de Sant Joan de Déu. Viu a l'hospital, va a la piscina cada dia i els dimarts al matí baixa fins a Sants per assistir a la reunió setmanal del seu grup d'Alcohòlics Anònims. Si no fos per la tendència inevitable del seu cos a encongir-se, se'l podria confondre amb un dels nens que juguen a la plaça. Duu unes Quechua diminutes, té l'estatura d'un noi de dotze anys i porta una motxilla de col·legial que se li enfila fins al clatell.

Se li apropa la Isabel, una dona alegre d'ulls tristos alta com dos Franciscos.

—Quant temps portes aquí? —pregunta ella.

—Des del noranta-dos.

—Hauríem de donar-te un cop de maça. —El Francisco riu.—
Quants anys tens ja?
—En faré vuitanta-cinc al juliol.
—Et vas conservar en alcohol. Així estàs de maco.

Hi ha una noia nova. El Francisco es queda a la sala principal, a l'altra banda d'una porta lateral de l'església que dona directament al balcó des del qual es governa la plaça. La Isabel s'emporta la nova al pis de dalt; l'acompanyen dos alcohòlics de confiança.

—Leire, filla, seu.

—És Lady, com *senyoreta* en anglès.

Seuen al voltant de quatre pupitres amb osques d'avorriment que formen un quadrat. Una capsa de Dacs manté una finestra oberta per la qual es colen els brams de les cotorres. A l'altra banda d'un vidre que queda a l'alçada dels turmells desfilen corrues de nens enfundats en bates vermelles i blanques.

La Isabel dona la benvinguda a la Lady i obre la reunió. La Lídia és la primera a compartir. És mare de dos adolescents, porta ulleres de lectura a joc amb les ungles i parla amb l'ímpetu de qui ha deixat enrere el patiment.

—Avui ets la persona més important de la taula. A mi m'hauria agradat venir als vint-i-cinc anys, en comptes dels quaranta-set. Quant de patiment que m'hauria estalviat. No pel dolor físic, ni per l'olor d'alcohol que sortia dels meus porus, sinó perquè hauria pres unes altres decisions. Potser m'hauria equivocat, però no hauria patit tant. M'he convertit en la persona que m'hauria agradat ser als quinze anys, començo a ser aquella dona independent que jo em creia que era. Tot allò, tanmateix, ho dono per bo. Vaig emmalaltir per la boca, bevent, i estic sanant per la boca, compartint la meva experiència.

La Lady duu els cabells tenyits de ros. Escolta la Lídia amb la barbata recolzada al canell. Les creus daurades que li pengen de les orelles dringuen a mesura que els seus assentiments s'intensifiquen.

—Com em va tocar la moral que em diguessin que era alcohòlica i que ho seria tota la vida. Per què no podia beure com bevia la meva amiga? Perquè jo tinc alguna cosa al cap, no sé què és, que se m'encén, o se m'apaga, quan prenc una copa, i el problema no és l'última. És la primera. Jo no sé parar. No puc parar. A mi les pel·lícules de Hollywood em van fer un mal servei. Era tan glamurós veure la protagonista bevent. Jo vaig començar a relacionar-me amb l'alcohol com tothom, de festa, però un bon dia la festa va acabar i jo vaig continuar bevent, i la meva vida es va convertir en beure. M'acompanyava per cantar aniversari feliç, bon Nadal o visca els nuvis; per dir-me que guapa queestic perquè he anat a un esdeveniment nocturn o a una exposició, però després el vaig fer servir per anar al banc, per calmar els nervis davant de qualsevol gestió del dia a dia, i cada vegada em vaig fer més petita i una darrere l'altra vaig fer coses de les quals em vaig acabar penedint.

»Em despertava amb tremolors, em feia mal tot el cos, sempre tenia un gran mal de cap, una gran depressió. Tot era en gran. Vaig començar a adonar-me que, d'alguna manera, podia anar a un aniversari, celebrar Nadal, passar-ho bé sense necessitat de beure, que puc viure amb l'alcohol a la taula sense que m'afecti. T'animo que et donis una oportunitat. Jo me la vaig donar llegint els passos. A mi m'agrada investigar. Em vaig dir: «Espera't al dotze. Aviam què passa!» Ja he donat la volta als Dotze Passos diverses vegades. Aquesta versió de mi m'encanta. Admeto que soc impotent davant l'alcohol i m'he adonat que

m'equivocava en pensar que derrotar-se és perdre, perquè rendir-me davant l'alcohol em va fer lliure.

—Gràcies, Lídia.

—Em continuo dient Antoni i encara soc alcohòlic.

L'accent de l'Antoni quan parla castellà el delata. Ve cada dilluns des de Girona a veure la seva mare, els dimarts ve al grup i de seguida que acaba la reunió agafa el tren de tornada a casa. Duu unes ulleres penjades del coll que descansin sobre la pitrera d'un impermeable, negre com la resta del seu vestit.

—Vaig començar a beure tard, quan tenia gairebé seixanta anys. Abans bevia una mica de vi, la cervesa no la podia suportar. He estat alpinista, ho continuo sent, però ara em costa molt més dormir a terra, encara que aquest any els Reis m'han portat un matalàs inflable. Total, només bevia en baixar de la muntanya, per hidratar-me. Tenia tanta set que el sabor tant em feia i m'empassava una gerra de cervesa. Amb els anys vaig començar a desenvolupar una sèrie de malalties al cor, als pulmons, artrosi, hipertensió, etcètera. Em van fer un bypass gàstric, una intervenció quirúrgica que consisteix a cosir l'estómac per dins i deixar una part solta, tallar l'intestí i ajuntar-lo a la part de dalt de l'estómac, de manera que ara el meu és més petit i el suc gàstric i tot allò va directament a l'intestí. Vaig començar a prendre pastilles i a menjar com un bebè. Em vaig alimentar de brou durant dos anys, fins que vaig tornar a prendre una mica de tot. Llavors vaig veure que tenia una inclinació a l'alcohol que abans no tenia. Em va agradar. Em vaig especialitzar en cervesa artesana en tots els seus estils. Conec tots els bars de Catalunya que es dediquen exclusivament a la cervesa artesana, vaig fer molts amics, però en poc temps em vaig adonar que estava esclavitzat per l'alcohol.

»Tinc una professió poc habitual. Soc sacerdot catòlic. D'aquí a pocs mesos farà trenta anys que ho soc. La meva feina és fonamentalment intel·lectual, i amb el cap esmussat era difícil fer-ho. Havia de posar excuses, dir que no em trobava bé. El psiquiatre em va receptar unes pastilles que em va explicar que em llevarien les ganes de beure. Eren hipermegacares. Quan quedava amb uns amics per anar a un bar, no em prenia la pastilla i ja estava. Al principi era la cervesa artesana, després va ser el vi, el que trobés. El bypass m'havia canviat el metabolisme i l'efecte de l'alcohol era tres vegades més pronunciat que abans. Jo em deia: «Antoni, què t'estàs fent? Vas deixar de fumar fa anys, per què no pots deixar de beure?» Però no podia. Anava a més. Aquí, al primer pas admetem que som impotents davant l'alcohol. Jo ho vaig admetre de seguida. Era impotent. Vaig anar a veure un amic de Barcelona que sabia que era alcohòlic. Li vaig dir que havia anat al metge. «Deixa't de metges», va treure el mòbil i va trucar a un company. «Tinc aquí la persona de qui et vaig parlar.» Em va donar el telèfon i li vaig dir: «Què et sembla si quedem la setmana vinent?» «No, del cap de setmana no pot passar.» Vaig baixar en tren a Barcelona, vam estar xerrant una estona i em va portar a un grup. Em vaig sentir una mica incòmode, però al mateix temps pensava que allò era com una taula, un salvavides. Em vaig deixar portar. Vaig fer cas. T'adones que les coses a la vida no les has de fer sol. Després de parlar amb ell per telèfon em vaig dir: «Antoni, et queden dos dies.» Dijous i divendres vaig anar als meus bars perquè dissabte havia quedat amb ell a Barcelona.

»Aquí he après coses a les quals m'agafo com un clau roent. No prendre la primera copa. Això és de sentit comú. Jo soc científic també, abans d'estudiar Teologia vaig estudiar Geologia; sé de pedres, sé de física, sé de matemàtiques; m'agrada

comprovar les coses, que això és així i que funciona. Efectivament, si no em prenc la primera copa, no hi haurà segona i no quedaré begut. És de sentit comú. Per tant, la primera copa no la puc beure. Seré capaç de fer-ho tota la vida? No. Només vint-i-quatre hores. Vint-i-quatre hores pots? Jo crec que sí. Si no, ho deixaré en dotze. D'aquesta manera han anat passant els dies, els mesos, l'any i escaig que porto aquí. Estic superintegrat. En arribar vaig demanar que em donessin un servei, vaig començar a preparar el cafè, vaig trencar una cafetera, però bé, en vam comprar una altra. Ara em passa com a la Lídia: vaig a un lloc on veig cervesa, obro la nevera i trobo una ampolla de vi i no m'ofusco. No m'interessa. El primer que vaig fer va ser sol·licitar al bisbe una autorització per celebrar l'Eucaristia sense vi. Ho faig amb el millor most del mercat, el compro per internet.

La Isabel pren la paraula per tancar la reunió.

—Hi ha persones que no aconsegueixen parar el primer dia, ni el segon, ni el tercer ni tres mesos després. Els costa, però continuen venint i un bon dia ho deixen. Jo soc un miracle. Vaig arribar borratxa i vaig parar de beure. No sé què em van fer. Suposo que Déu va actuar a través de les persones que em van rebre. A vegades costa, però tant és, tant és.

La Isabel acompanya la Lady fins a la porta. Baixen a través d'unes escales de xapa plegada que torpedegen els intents de la Isabel per mantenir una conversa.

—D'on —clonc!— ets?

—De Colòmbia.

—Llavors —clonc!— teniu Santa Isabel —clonc!—, la muntanya.

La Isabel apunta el seu telèfon en un sobre i l'hi passa a la Lídia perquè faci el mateix.

—És perquè ens truquis, Lady.

LA GRAPA

Des que la Isabel té memòria, la grapa sempre hi ha estat.

Per entrar a casa havia d'empènyer una porta catedralícia i pujar uns esglaons còncaus desgastats pel frec de les soles. El pis era fred. Els mobles, de fusta obaga. Un passadís llarg donava a la sala i a la cambra, i a les dues habitacions petites. La cuina era gran, amb dues piques de granit. Hi havia un balcó que donava al carrer i una galeria, encara més freda, on hi havia el bany. Asseguda al vàter la Isabel podia sentir les sacsejades metàl·liques de les gallines del pis de dalt regirant-se a la seva gàbia.

En aquella època la Isabel ja sentia un puny a l'estómac que li tenallava l'esòfag i no li permetia respirar. La grapa no la deixava anar mai. Fins que va descobrir el porró.

No devia tenir més de quatre anys. La Isabel intentava alliberar-se de la tenalla gronxant-se, movent-se, buscant aire en un altre lloc. Tenia por, ho verbalitzava, però la seva mare li deia que no fes teatre. Els nens bevien d'un porró de vi rebaixat amb aigua, però el dels adults era diferent, molt més dens, un vi negre de Gandesa. La Isabel s'amorrava al porró dels grans agafant-lo amb les dues mans, provant d'encertar el raig entre els llavis alhora que lluitava per mantenir l'equilibri, i el vi li baixava calent coll avall i diluïa del tot l'urpa de l'estómac, l'aire

li entrava de cop als pulmons com si li haguessin obert una finestra al pit.

La Isabel va créixer en un ambient d'exigència militar. El seu pare era un home violent; a la seva mare no li pegava, però a ella i al seu germà sí. Els va educar com l'havien educat a ell, a trompades. Es treia el cinturó i els colpejava per qualsevol cosa. El seu estat d'ànim era un penell: podia estar acaronant els seus fills, dir-los t'estimo i que ells tombessin un got o diguessin una paraula fora de lloc i donar-los una clatellada. El lloc més perillós era la taula. Les reunions familiars sempre acabaven en drama, i la pau es trencava per qualsevol nimietat. La Isabel havia après a posar-se al mig; es posava a ballar, a tocar la flauta, feia el que podia per rebaixar la tensió, però tot el que aconseguia era dilatar l'espera fins que ella o el seu germà posaven els colzes a taula i ell els escridassava o els donava un clatellot.

El pare de la Isabel era venedor en una botiga d'articles de fotografia i òptica. Era un home culte i autodidacte. Per Tots Sants ajuntava la família al voltant de la taula; menjaven castanyes, panellots i moniatos, i la Isabel llegia contes de Poe en veu alta. Ell era un home extravertit, seductor, que guardava els seus encants per a la gent de fora. La mare de la Isabel, en canvi, era una dona retreta i tímida. Era una senyora. Anava a la perruqueria un cop per setmana perquè li posessin els rul·los i l'empastifessin de laca, perquè mai, ni tan sols en despertar-se els matins, hi hagués un pèl fora de lloc. Tenia unes mans molt maques que l'artrosi va acabar espatllant.

També vivia amb ells la *iaia* Teresina, que no era l'àvia de la Isabel. La seva àvia de veritat es deia Antonia, i era de Santander. Tenia més fills dels que podia comptar quan el seu germà Vicente, que s'havia casat amb una catalana, va anar a visitar-la

en el viatge de nuvis. El Vicente era estèril, per culpa, o això deia, de les malalties que havia agafat amb dones. Probablement, pensa la Isabel ara, una gonocòccia. La dona del Vicente, la iaia Teresina, es va fixar en una de les filles de l'Antonia, que tenia dos anys i encara no caminava.

—La vols?

Els nuvis esperaven el tren que els portaria de tornada a Barcelona quan l'Antonia va aparèixer amb la nena.

—Té.

I se la van emportar. A la mare de la Isabel la van criar els seus tiets.

Per a la Isabel, la *iaia* Teresina era una pedra en mig d'un bassal.

La Teresina era pràcticament cega. De petita li havien tractat una malaltia de la vista fregant-li els ulls amb pedres. Mentre li aplicaven el remei ella veia llumetes i li van acabar cremant les còrnies. No havia anat mai al cine, però explicava per enèsima vegada, a petició dels nets, com havia conegut el *iaio* Vicente, i els escoltava quan a ells els donava per inventar-se històries. A l'hora d'anar a dormir, la Isabel s'estirava boca avall i la *iaia* li comptava els ossets de l'esquena fins que es quedava adormida. Aquesta mena d'atencions només les rebia de la seva mare si es posava molt pesada. La Isabel fingia un refredat, o deia que li feia mal la panxa, perquè li portés un got de llet i l'acaronés una estona.

—Fes-me el caneló —li deia.

La seva mare l'acotxava tensant els llençols al voltant del cos.

Quan s'avorria, la Isabel treia el cap a la cuina, on la seva àvia de pega s'encorbava sobre la pica de granit.

—Vols que t'expliqui *Tarzan*?